

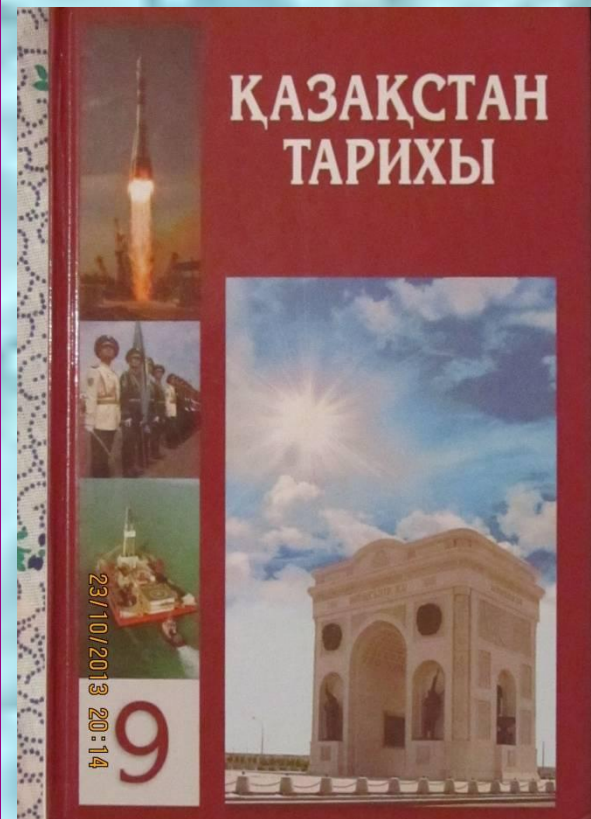
10.10.2015

1920-1930

жылдардағы

мәдени

құрылыс



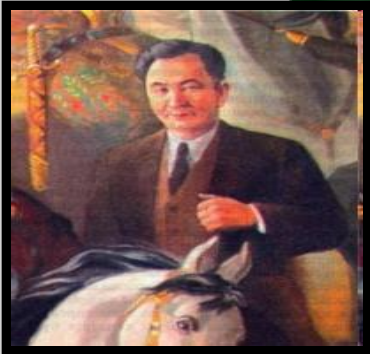
## Жоспары:

- Қазақстан халқы арасындағы сауатсыздықты жою.
- Жоғары оқу орындары, мамандар даярлау.
- Ғылыми-зерттеу мекемелері, ғылымның дамуы.
- Қазақ кеңестік өнерінің дамуы.

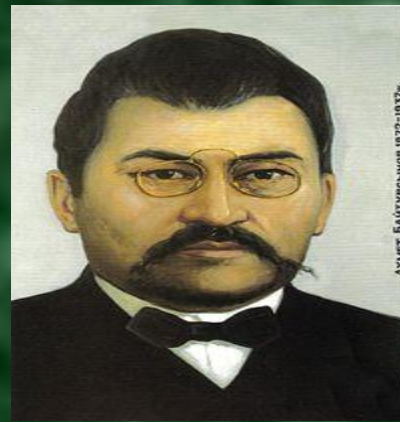
# Қазақстан халқы арасындағы сауатсыздықты жою

Жылдары	Маңызды оқиғалар	Маңызды оқиғалар
1921 ж.	«Казграмчека» құрылды.	«Мәдени жорық», «Қызыл мүйістер», «Жұмысшы факультеттері» ұйымдастырылды.
1918 ж.	«Бірыңғай еңбек мектебі туралы Декларация» қабылданды.	1920-1921 жылдары 2,5 мың «Сауатсыздықты жою қоғамдарында» 70 мыңнан астам азаматтар сауатын ашты. 1925 жылы республикада 2,7 мың мектеп болды.
1919- 1931 жж.	«Сауатсыздықты жою туралы Декрет», Ж Жалпыға міндетті 7 жылдық білім енгізілді.	1935 жылы мектеп жасындағы балалардың 91%-ы оқыды. 1940 жылы еңбекке жарамды халық арасында сауатсыздықты жою ісі аяқталды.

# Қазақ тілінде жазылған оқулықтардың авторлары:



Қаныш Сәтбаев – қазақ тілінде бірінші алгебрадан мектеп оқулығын жазды.



Ахмет Байтұрсынов - араб әрпінің негізінде жасалған қазақ әліпбиін жетілдірді.



Әлихан Бөкейханов – география оқулығын жазды.



Профессор Санжар Асфендияров - Қазақстан тарихы оқулығын құрастырды.

**Кесте арқылы түсіндіру:  
Жоғары оқу орындары, мамандар даярлау.**

1919-1920 жж.	Орынборда, Ордада және Семейде Халық ағарту институттары ашылды
1921 ж	Қазақстанда тұңғыш жұмысшы факультеті Орынборда құрылды
1928 ж	Қазақ мемлекеттік педагогикалық институты 1935 жылы оған Абай есімі берілді (қазіргі Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті)
1929 ж	Алматы мал-дәрігерлік институты
1930 ж	Қазақ ауыл шаруашылық институты
1931 ж	Алматы медициналық институты
1934 ж	С. М. Киров атындағы Қазақ Мемлекеттік университеті (қазіргі Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті),
1938 ж	ҚазМУ жанынан аспирантура ашылды.
1940 ж	Қазақстанда 35 кәсіби оқу орындары ұйымдастырылды.

# Кесте арқылы түсіндіру: Ғылыми-зерттеу мекемелері, ғылымның дамуы.

Жылдары	Маңызды оқиғалар	Нәтижесі
1918 ж	Ташкентте Түркістан Шығыс институты	Қолданбалы ғылымдар дамыды
1919 ж	1919 жылы Қазақ әскери комиссариаты штабының жанынан тарихи-статистикалық бөлім құрылды.	Бөлім тарих, этнография және жаратылыстану - география секцияларынан тұрды, кейіннен археология секциясы да ашылды.
1919-1920 ж	Қазақ өлкесін зерттеу қоғамы құрылды	Қоғамның мүшелері А. Чулошников, Ф. Рязанов, Ә. Диваев, М. Тынышбаев, В. В. Бартольд, В. Радлов, М. Дулатовтардың алғашқы ғылыми еңбектері жарық көрді.
1932 ж	КСРО ҒА-ның Қазақстандық базасы құрылды	Республикада 12 ғылыми-зерттеу институты, 15 тәжірибе станциясы, 186 тірек пункті, зертханалар, су және ауа райын бақылау станциялары болды.
1938 ж	Ғылыми-зерттеу институттары (ҒЗИ) ашылған КСРО ҒА-ның Қазақ филиалына айналды.	Профессор ғылыми атағы аса көрнекті қазақ тарихшысы С. Асфендияровқа берілді. Қазақстанда 430 мыңнан астам адам ой еңбегімен айналысқан, олардың 27454-інің жоғары білімі болған



## Қазақ кеңестік өнерінің дамуы.

**20—30-жылдарда репрессияларға қарамастан Қазақстан мәдениеті жетіліп, әдебиеттің дәстүрлі және драма жанрлары дами түсті.**

**Семей әуесқой театр.**

**Орынбордағы қазақ институты .**

**Институт негізінде 1926 жылы қаңтарда Қызылордада тұңғыш кәсіби қазақ театры ашылды. Онда М. Әуезов, Ж. Шанин, С. Қожамқұлов, Қ. Қуанышбаев, Қ. Жандарбеков, З. Атабаева және басқа да дарынды драматургтер, режиссерлер және артистер жұмыс істеді.**

**Қазақстанның тұңғыш кәсіби суретшісі Ә. Қастеев керемет туындылар жазды. Ол жазған көптеген акварель туындылар «Ескі және жаңа тұрмыс» деген топтама ретінде белгілі.**

**Ә. Қастеев жазған мыңнан астам картиналар мен суреттер «республиканың көркемсурет қолжазбасы» деп бекер аталмаған.**

**Соғысқа дейінгі кезеңде Ә. Ысмайылов, Қожахмет және Құлахмет Қожықовтар, Б. Сәрсенбаев, О. Таңсықбаев сияқты қазақ суретшілері жұртшылыққа кеңінен танымал болды.**

## IV. Сөйлемді толықтыр.

1928 ж	
	Алматы мал-дәрігерлік институты
1930 ж	Қазақ _____ институты
1931 ж	_____ медициналық институты
	С. М. Киров атындағы Қазақ Мемлекеттік университеті



## IV. Сөйлемді толықтыр.

1928 ж	Қазақ мемлекеттік педагогикалық институты
1929 ж	Алматы мал-дәрігерлік институты
1930 ж	Қазақ ауыл шаруашылық институты
1931 ж	Алматы медициналық институты
1934 ж	С. М. Киров атындағы Қазақ Мемлекеттік университеті

# Жаңа сабақты бекіту:

## Сөз жұмбақ



1. Қазақ тілінде жазылған оқулықтың айторы?
2. Қазақ КСР Ғылым академиясын тұңғыш президенті?
3. 1919- 1920 жылдары Халық ағарту институты қайда ашылды?
4. Қазақстанның тұңғыш кәсіби суретшісі?
5. Сауатты аудандар қатарына қосылған қала?
6. 1934 жылы кімнің атындағы Қазақ Мемлекеттік университеті ашылды?
7. 1926 жылы қаңтарда қай қалада тұңғыш кәсіби қазақ театры ашылды?
8. Араб әрпінің негізінде жасалған қазақ әліпбиін жетілдірген кім?
9. Профессор ғылыми атақ аса көрнекті қазақ тарихшысы кімге берілді?
10. Қазақстанда тұңғыш жұмысшы факультеті қай қалада құрылды?
11. 1931 жылы қай қалада медициналық институты ашылды?
12. Қазақ жұртына танымал суретшілерінің бірі?
13. 1919 жылы қабылданған декрет?

# Жаңа сабақты бекіту:

## Сөз жұмбақ



1. Қазақ тілінде жазылған оқулықтың айторы?
2. Қазақ КСР Ғылым академиясын тұңғыш президенті?
3. 1919- 1920 жылдары Халық ағарту институты қайда ашылды?
4. Қазақстанның тұңғыш кәсіби суретшісі?
5. Сауатты аудандар қатарына қосылған қала?
6. 1934 жылы кімнің атындағы Қазақ Мемлекеттік университеті ашылды?
7. 1926 жылы қаңтарда қай қалада тұңғыш кәсіби қазақ театры ашылды?
8. Араб әрпінің негізінде жасалған қазақ әліпбиін жетілдірген кім?
9. Профессор ғылыми атақ аса көрнекті қазақ тарихшысы кімге берілді?
10. Қазақстанда тұңғыш жұмысшы факультеті қай қалада құрылды?
11. 1931 жылы қай қалада медициналық институты ашылды?
12. Қазақ жұртына танымал суретшілерінің бірі?
13. 1919 жылы қабылданған декрет?



**Үйге тапсырма:  
1920-1930  
жылдардағы  
мәдени  
құрылыс.**